

1. Henriette Rostrup: Grusomme historier om børn

Novellen er fra antologien Kort fortalt (2011). Henriette Rostrup (f. 1970) er dansk forfatter.

Hun samler på dem, nedskriver dem med sirlig, rød skrift i sine linjerede notesbøger.

Hun har sat det i system. Først og fremmest er der selvfølgelig den daglige læsning af dag- og ugeblade. De bliver læst fra ende til anden, pløjet igennem på jagt efter den mindste notiits. Alt tæller med. Det mest frustrerende er selvfølgelig, når det bare er en lille note, der ikke går i detaljer. Det er meget vigtigt, at hun får så meget som muligt at vide om omstændighederne. Selve hændelsen, familien, barnets alder, reaktionerne, og hvad der efterfølgende er sket.

Ud over grundigt at gennemlæse aviserne og ugebladene går hun en gang om ugen op på biblioteket og bruger computeren der. Så søger hun på de internationale avisers hjemmesider og dernæst på de udenlandske lokalaviser. Det er oftest dem, der står mest i. I lokalaviserne er den slags historier ikke bare reduceret til små notitser. Her er der lange opfølgende reportager, hvor man taler med naboerne og barnets bedsteforældre. Man forholder sig til nabolagets reaktioner og viser billeder af ulykkesstedet, barnets værelse, det sidste notat i dagbogen. Alt bliver blotlagt for de forslugne læsere. Indimellem går hun også ind på nødhjælpsorganisationernes hjemmesider, men det sker ikke så tit. Der er så mange, at hun ikke rigtig kan forholde sig til de grædende børn og ulykkelige mødre. Hun har ingen fornemmelse af tid og sted, kan ikke mærke nogen medfølelse for staklerne, deres historier lander i et stort tomt hul indvendigt. Det gør hende trist, at hun ikke kan mærke suset af historien og den nærværende medfølelse med familien. Somme tider, når hun har været inde på biblioteket, bliver de nødt til at følge hende ned igen.

Hvis artiklen er illustreret med fotos eller tegninger, klipper hun dem ud og klistrer dem ind i sin notesbog. Det bedste er, når der er billeder af gerningsstedet. Så markerer hun med et lille kryds, der hvor hændelsen fandt sted. Billederne fra nettet er ofte meget slørede, til gengæld er der mange af dem, så hun bruger ofte farveprintereren på biblioteket.

Hun har sine favoritter blandt ulykkeshændelserne, men også de helt almindelige historier, dem, der går ti af på dusinet¹, samler hun på. Dem, som henregnes under statistikkerne, men som til enhver tid trækker tæppet væk under de involverede og forandrer deres liv, uanset at de nærmest må betegnes som almindeligheder. Vuggedød, trafikdrab, incest, mobning, hjertefejl, kromosomfejl, fødselsdepression.

¹ dem, der går ti af på dusinet: (talemåde) dem, der ikke adskiller sig fra mængden.

Notesbøgerne er naturligvis også inddelt i kategorier. I begyndelsen nedfældede hun bare historierne i kronologisk orden, men hun indså hurtigt, at de i længden ville blive umulige at holde styr på. Så skulle hun huske samtlige datoer for hver eneste ulykkelig begivenhed eller bladde alle notesbøgerne igennem, hver gang hun skulle finde en bestemt historie.

På nuværende tidspunkt har hun udarbejdet et system med notesbøger i forskellige farver, alt efter historiens karakter, men hun drømmer om at anskaffe sig et arkivskab med hængemapper. Når hun lukker øjnene, kan hun ligefrem se for sig, hvordan historierne er sorteret ikke alene efter indhold, men også efter dato og navn.

Der er enkelte af historierne, hun kan udenad, og alligevel er hun nødt til med en forbudt fryd at læse dem igen og igen, helst én gang om dagen. Så skubber hun sig op for enden af sengen med notesbogen slået op i skødet og bamsen ved hånden, så hun kan klemme den ind til brystet eller holde den op for øjnene, når de værste passager kommer. Hun kender alle detaljerne; hvor, hvornår og hvordan. Hun læser med bankende hjerte og venter på chokket og håber, at det ikke vil gå så grueligt galt denne gang. Og når hun har læst den ene særlige historie, som hun har udvalgt til denne dag, lægger hun notesbogen ned ved siden af sengen og overgiver sig til gråden, som vælder op et sted inde i hende, men som aldrig når tårekanalerne.

En af disse ganske særlige historier fik hun fortalt af en veninde en dag, kort tid efter hun var begyndt at tage på. Hver gang hun genlæser historien, husker hun, hvordan hun sad på den lille skammel i køkkenet, mens veninden stod med ryggen til, lavede te og fortalte hende historien om det ikke-dødfødte barn. Hun genkender den knugende fornemmelse af angst i maven og gråden, der pressede sig på i struben.

Veninden fortalte om sin tante, som for tredive år siden var blevet gravid for første gang.

“Det var dengang, før man blev scannet og sådan noget,” sagde veninden og vendte sig om med et betydningsfuldt blik. I sjette måned havde lægerne fortalt tanten, at hendes foster var dødt. Men det vidste tanten, at det ikke var. Hun kunne jo mærke, at barnet var i fuld vigør. Det sparkede lystigt om natten og vendte og drejede sig, når hun lagde sig til at sove. Men hver gang hun var til undersøgelse hos lægen, lå barnet fuldstændig stille, lige meget hvad de gjorde. Det var, som om det ikke ville opdages. De trykkede på hendes mave og lyttede med deres hørerør, men der var hverken hjertelyd eller bevægelse. “Du skal selv føde dit døde barn,” sagde fødselslægen, men tanten græd og sagde nej. “Der er ikke noget i vejen med mit barn.” Hun og hendes mand tog endnu en gang hjem fra hospitalet, men dette var fjerde gang på en uge, de havde fået

at vide, at deres barn var dødt. Manden var begyndt at tvivle, måske havde lægerne ret. Hans kone virkede temmelig anspændt og hysterisk, og måske ønskede hun bare ikke at erkende den forfærdelige sandhed. "Måske skulle vi lytte til lægerne, elskede," sagde
70 han om aftenen, da de var gået i seng. Hun græd og slog ham med knyttede hænder i ansigtet og på brystkassen. "Lægerne, de ved jo, hvad de gør," sagde han.

"Den gang var man bare så autoritetstro," sagde veninden sigende. "Den gang var der ikke noget, der hed patientrettigheder."

Tanten og onklen tog på hospitalet. Efter en hel nats overvejelser, gråd og tænders
75 gnidsel havde han fået hende overbevist om, at når lægerne sagde, at deres barn var dødt, så var det nok rigtigt. Når hun kunne mærke det rumstere om natten, var det kun, fordi hun ikke ville indse, at de havde ret. Hun blev indlagt, skulle faste fra midnat, og næste dag blev hun kørt ind på fødegangen, hvor hun som den eneste skulle føde et barn, der ikke ville skrike, når det kom ud. Et barn, der ikke skulle lægges til brystet
80 bagefter. Et barn, der ikke trak vejret.

Da barnet var født, viste det sig, at tanten havde ret. Det var en dejlig, levende baby, som blev født syvogfirs dage for tidligt. Desværre havde fødselslægen været så sikker i sin sag, at han havde undladt at varsko prematurafdelingen². Der var derfor ingen kuvøse klar, og det lille væsen udåndede efter at have været ude i den virkelige verden i
85 otteogfyrre minutter.

*

En gang om ugen skal hun ned og snakke med en psykiater. Det har hun fået dom på. Behandlingsdom. Så sidder hun over for ham ved hans store skrivebord og ser ham dybt ind i øjnene, når han spørger til hende. Han foreslår hende altid at lægge notesbogen fra sig og lægge sig over på briksen, så hun kan slappe mere af. "Så kan vi prøve at arbejde
90 lidt med visualisering," siger han så. Men det vil hun ikke. Hun trykker notesbogen ind mod brystet og må ofte bladre i den efter en særlig god historie, hun vil læse senere.

Hver gang hun er dernede, spørger han til en bestemt dag, gang på gang, selvom hun flere gange har fortalt ham, at hun ikke kan huske den dag. Men hun vil gerne gøre ham tilfreds, så hun fortæller ham en af de særligt gode historier i samlingen. Han nikker
95 hver gang og siger, at han gerne vil høre den, så hun har på fornemmelsen, at han også er glad for hendes historie. Han forstår den.

Den historie, hun fortæller ham, foregår om sommeren. Den står på en af de første sider i de røde notesbøger med de historier, der falder uden for statistik. Der følger ikke nogen udklip med historien og heller ingen billeder, men hun ved lige, hvor det foregår,

² *prematurationafdelingen*: (på et hospital) afdelingen for for tidligt fødte børn.

100 og hvordan solen skinner ned på den sorte bil. Den store, sorte bil, der bakker ud af
parkeringspladsen, og hun kan se kvinden – både udefra og indefra – der står et stykke
derfra og febrilsk vinker til chaufføren, som ikke ser hende, men kigger i bakspejlet. Men
selvom han ser sig bagud, ser han ikke den lille dreng, der står med enden i vejret lige
bag bilen og nærstuderer gruset på parkeringspladsen. Hun kan næsten høre det tomme
105 skrig, der kommer ud af kvindens strube, idet hun kaster sig frem for at gribe den lille
dreng, der først nu har opdaget de store dæk, der triller imod ham. Så hører hun lyden af
metallet, der rammer drengen i hovedet og vælter ham omkuld, lyden af dækkene, der
kører hen over de små spæde lemmer, smadrer knogler og blodkar på sin vej, og så den
knusende stilhed, da bilen er stoppet, inden døren går op, og manden springer ud med
110 et forfærdet hyl.

Hun kan se det lille smadrede hoved for sig, benet, der ligger under hjulet, og
drengens tomme blik, der mimer ordet "mor" med et forbavset spørgsmålstegn til sidst.
Men så kan hun heller ikke se mere, og det er altid her, at psykiateren kommer over til
hende, tager hende om skuldrene og langsomt fører hende ned til oversygeplejersken,
115 som rækker hende de to små lyserøde piller og det lille glas vand, der gør, at hun sover
så drømmeløst, når hun igen er blevet fulgt ned på sit værelse.

To dage om ugen skal hun i gruppeterapi. Her sidder de på ubekvemme stole, seks
mennesker i en rundkreds, mens en terapeut forsøger at lokke de tilstedeværende til
modvilligt at tale.

120 Det er ikke alle, der ønsker at dele deres historier, men det skal de, siger terapeuten.
Så ser han sig om i rundkredsen med et fast blik, og det er først, når han kommer til
hende, at blikket flakker et kort sekund. Først derefter tør han se hende i øjnene.
Ligesom den anden psykiater spørger han hver gang til en bestemt dag. Hun vil i
princippet gerne hjælpe ham med det, han vil vide, men han vil ikke høre en af
125 historierne, og når hun svarer, at hun ikke kan huske noget fra den dag, ser han
opgivende på hende og går så videre til en af de andre.

Hun sidder altid på det yderste af stolen med benene oppe under sig og venter på, at
de andre skal gøre sig færdige. Hvis ikke hun når at få fat i aviserne om morgenen, er de
allerede blevet læst og krøllet, der er kommet ringe fra kaffekopper på siderne, og nogle
130 af sektionerne mangler. Så ved hun, at historierne om børnene bliver tygget igennem
over kaffen sammen med wienerkringle og leverpostejsmadder inde på plejernes kontor.

Før hun blev indlagt, gik hun tit rundt på Københavns kirkegårde. Hun kunne bedst lide Bispebjerg kirkegård, fordi den er så enorm og statelig, som den ligger der øverst på Bispebjerg bakke over for kirken og med de lange alleer, der går på kryds og tværs. Her
135 har hun et par gange set rustvogne køre i kortege med de pårørende i sorte biler bagved.

Sommetider kunne en hel dag forsvinde for hende, mens hun gik rundt blandt gravstederne og ledte efter de små sten, hvor fødselsdag og dødsdag var inden for samme årti. Når hun fandt en, stod hun længe og stirrede på den og forestillede sig,
140 hvad der mon var hændt det barn.

En enkelt gang sneg hun sig ind til en begravelse. Kapellet var proppet, og ingen lagde mærke til denne ekstra tilstedeværelse. Hun ville gerne op foran, så hun kunne se kisten, og ingen af de pårørende stoppede hende, da hun satte sig på den forreste række. En af dem rakte hende endda et lommetørklæde og lagde på et tidspunkt armen
145 om hendes skulder.

Midt i kapellet stod en lillebitte, sort kiste med massevis af muntre, røde blomster på, og en mand stod og støttede sig til den med den ene hånd, mens han med den anden forsøgte at tørre tårerne væk.

Bagefter tog hun med hele selskabet i Fælledparken, hvor de spredte tæpper ud og
150 med dæmpede stemmer talte om det døde barn. Hun havde spurgt et yngre par, om hun måtte køre med dem, og de havde taget hende om skuldrene og sagt "Selvfølgelig".
Henne i parken havde de vist billeder rundt fra fødselsdage og barkedåben, og hun havde fået tårer i øjnene over, at barnet havde sådan en stor familie, som elskede ham så højt.

155 Det var en lille dreng, så meget huskede hun, men hun kunne ikke huske hans navn. Heller ikke bagefter, når hun gik omkring på kirkegården og ledte efter hans gravsten. Kort tid efter slog hun manden ihjel.

Det er det, de vil vide noget om. Det ved hun godt. Og hun husker også indimellem manden og hans familie. Huset med den lille baghave, hvor hun længe stod og ventede
160 på, at han kom hjem, mens hun stirrede på den tomme sandkasse, hvor bladene havde lagt sig over sandet, og kattene havde skidt i hjørnerne. Hun mindes at stirre ind gennem køkkenvinduet på den visnede basilikum i vindueskarmen og tænke, at hun skulle huske at vande den.

Men hun husker det kun i korte glimt, sent om aftenen, før sovepillerne gør deres
165 arbejde, og hun sover tungt. Så husker hun manden og solen og drengen. Senere

begynder hun også i glimt at huske mandens hoved. Lyden af kraniet, der knasede, da hammeren ramte. Hans hænder, der greb bagud og tog om den blodige masse i baghovedet, idet han faldt ned på knæene. Den smertende fornemmelse i håndleddene, da hun trak ham af sted i fødderne, og lyden af hovedet, der bumpede ned over
170 trappetrinene ud til haven.

Men hvorfor, det kan hun aldrig huske.